

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
หมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ต. มิตรภาพ อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

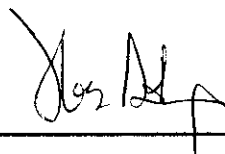
นางสาวลัดดา ฤทธิวิชัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชวัญกมล กัตินศรีสุข)

กรรมการสอบ

 (จำเอกสงค์ พิชทันธุ์)
 นักพัฒนาชุมชน 6

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 (.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน พ.ศ.

บทคัดย่อ

ดัดดา ฤทธิวิชัย : ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

หมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ต. มิตรภาพ อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข , 60 หน้า

จำเอกสงัด พิษพันธุ์ นักพัฒนาชุมชน 6

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่จัดสรรเงินอุดหนุนกองทุนละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนไปพัฒนาในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ในการประเมินกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนในการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความเข้มแข็งและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้แบบสัมภาษณ์และแบบเก็บข้อมูลบร.1 – บร.12 จากจำนวน 218 ครัวเรือน บร.ต่าง ๆ จะเก็บข้อมูลจากครัวเรือนร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนและผู้รู้ทั้งหมด จะใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ CIPP Model ในการวิเคราะห์

จากผลการประเมินพบว่า กองทุนบ้านทุ่งพนมวังมีคณะกรรมการ 14 คน มีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 96 คนสมาชิกผู้กู้ 68 ราย และปล่อยกู้เงินไป 972,000 บาท ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่กู้เงินไปประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ทำไร่ทำนํ้าตาลปล้หลัง เลี้ยงสัตว์ ไร่ข้าวเนื้อ กระบือ และค้าขาย ผู้กู้ที่ทำไร่ทำนํ้าตาลปล้หลังจะได้กำไรจากการขายผลผลิต 2,000 บาท/ไร่ ซึ่งแต่ละรายทำไม่ต่ำกว่า 5 ไร่และ 1 ปีสามารถทำได้ เพียงครั้งเดียว ผู้กู้เงินที่เลี้ยงวัว จะเลี้ยงประมาณ 8 – 9 เดือนก็ขายได้ กำไรที่ได้ประมาณ 1 เท่าของราคาที่ซื้อมา ผู้กู้ที่ค้าขาย กำไรที่ขายได้ในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 300 บาท ดังนั้นจึงคาดได้ว่า สมาชิกผู้กู้มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้กับกองทุน มีเงินเหลือเก็บออมทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพ มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....ดัดดา ฤทธิวิชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ ประธาน กองทุนและผู้นำชุมชน นายเลิศ บานกระโทก ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุน สมาชิก กองทุน ตลอดจนสมาชิกของชุมชน บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งได้ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเสียสละเวลาอันมีค่าแก่ผู้ เขียน

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์นิเทศก์ ตำบล มิตรภาพ ที่ได้วางกรอบและแนวทางในการทำโครงการ ให้คำแนะนำ ปรีกษาในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำสารนิพนธ์ของผู้จัดทำและบัณฑิตตำบลมิตรภาพ

ขอขอบพระคุณ จำเอกสงัด พิษพันธ์ ผู้ช่วยพัฒนาการอำเภอสีคิ้ว ซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเก็บและรวบรวม ข้อมูล และการจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนบัณฑิตกองทุนตำบลมิตรภาพที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำและ ร่วมแก้ไขในการเก็บข้อมูลแบบ บร. การปฏิบัติงานในพื้นที่ และจัดทำสารนิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนที่เป็นสาระประโยชน์ ผู้เขียนขอมอบความดีความ ชอบให้แก่ บิดา มารดาและบุคคลที่กล่าวนามและมีได้กล่าวนามแล้วข้างต้นนี้

ลัดดา ฤทธิวิชัย

สิงหาคม 2545

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
กรอบความคิดทฤษฎี	3
วิธีดำเนินการ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	5
ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	6
หลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน	11
การประเมินโครงการแบบชีพป์โมเดล	14
เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ	17
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	28
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	43
ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	49
ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	50
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	50
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุป	53
อภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก	63
ภาคผนวก ข	145
ประวัติผู้เขียน	151

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 3.1 : แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

20

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 : แสดงรายละเอียดการเก็บตัวอย่างของการสัมภาษณ์โดยใช้ บร. ต่าง ๆ	26
ตารางที่ 4.1 : แสดงเส้นความยากจน จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2531 –2541	29
ตารางที่ 4.2 : แสดงจำนวนคนจนมาก จนน้อย และเกือบจน	30
ตารางที่ 4.3 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำปี 2539 – 2541	32
ตารางที่ 4.4 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย	32
ตารางที่ 4.5 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำเกษตรกรรม	33
ตารางที่ 4.6 : แสดงจำนวนและจำแนกตามลักษณะประชากรของบ้านทุ่งพนมวัง	37
ตารางที่ 4.7 : แสดงเศรษฐกิจของบ้านทุ่งพนมวัง	38
ตารางที่ 4.8 : แสดงลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพของบ้านทุ่งพนมวัง	40
ตารางที่ 4.9 : แสดงการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของบ้านทุ่งพนมวัง	40

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอื่นทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับต่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของการทรวงวงศึกษาธิการ และทบวง

มหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือและผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง

หมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาโดยได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท บ้านทุ่งพนมวังมีจำนวน 218 ครัวเรือน มีอาชีพส่วนใหญ่คือ การเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด การทำนา และการปลูกพืชตามฤดูต่างๆ และรายได้ส่วนใหญ่ของชาวบ้านขึ้นอยู่กับราคาพืชผลตามท้องตลาดที่กำหนดรับซื้อในฤดูต่างๆ มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 4,000 บาทต่อเดือน และเมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาชาวบ้านก็สามารถที่จะกู้ยืมเงินเพื่อไปพัฒนาการประกอบอาชีพของตน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนใช้ภายในหมู่บ้าน โดยมีการบริหารจัดการกองทุนโดยคณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงการประเมินผล โครงการเงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่ได้รับว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนจนเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านนั้น ๆ

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนเงินล้านของบ้านทุ่งพนมวัง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง
3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง
4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดทฤษฎี

การศึกษาประเมินโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มุ่งเน้นค้นหาวิธีการแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามโครงการสร้างการบริหารงานที่ได้รับการแก้ไขตามหลักการกระจายอำนาจของรัฐ เป็นการถ่ายโอนอำนาจการบริหารการปกครองจากส่วนกลางลงไปสู่ท้องถิ่น หรือชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ โดยใช้ทฤษฎีตัวแบบความคิดเชิงระบบ (CIPP Model) เป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model)

C	มาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	มาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	มาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	มาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมินผลแบบจำลอง CIPP Model นี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นแบบจำลองที่ทำให้เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและสภาพการของกองทุนหมู่บ้านโดยจะใช้ บร.1-บร.12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งระดับข้อมูลได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในบ้านทุ่งพนมวัง ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12 จากจำนวน 218 ครัวเรือน ในการเก็บข้อมูลแบบ บร. ต่าง ๆ นั้นจะกำหนดขนาดของตัวอย่างร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

1.2 ข้อมูลทุติภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากส่วนราชการ และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ

2. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยที่

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่จะต้องทราบค่าที่แน่นอน หรือการหาค่าที่สามารถออกมาเป็นตัวเลขได้ ได้แก่ การใช้ระดับข้อมูลช่วงอัตรา และอัตราส่วนมาตรา ซึ่งจะใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตารางเป็นสำคัญ และจะใช้ CIPP Model เป็นหลักในการวิเคราะห์

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในบ้านไร่ มีผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนเงินล้านของบ้านทุ่งพนมวัง
2. ได้ทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง
3. ได้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนบ้าน ทุ่งพนมวัง
4. หน่วยงานของรัฐบาลใช้เป็นข้อมูล อ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไปในอนาคต

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมสร้างเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 1.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” มีชื่อย่อว่า กทบ. ซึ่งประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่รัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้

อำนาจการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

ซึ่งจะระบุหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ทั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ และผู้ทรงคุณวุฒิ วาระในการดำรงตำแหน่งและการพ้นวาระรวมถึงอำนาจของคณะกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ได้การจัดตั้ง นโยบาย ประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน พิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะ ดำเนินการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการดำเนินงานในส่วนการบริหาร รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและดำเนินการอื่นที่คณะกรรมการมอบหมายเกี่ยวกับกองทุน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ได้กล่าวถึงการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในหัวข้อดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ในส่วนของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นฉบับที่รัฐบาลออกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายที่ได้แถลงต่อสภา โดยแบ่งเป็นหมวดดังนี้

ข้อความทั่วไป จะระบุคำจำกัดความของคำที่ปรากฏในระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมวดนี้จะระบุ ปรัชญา หลักการ แหล่งที่มาของเงิน การดำเนินงานและอำนาจในการจัดสรรเงินกองทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมวดนี้จะระบุถึง บุคคลที่จะมารับหน้าที่คณะกรรมการ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้การสนับสนุนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด ในหมวดนี้จะระบุถึงการกำหนดและแต่งตั้งบุคคลมารับหน้าที่คณะกรรมการ และอำนาจหน้าที่ของมารับหน้าที่คณะกรรมการ ในระดับจังหวัด และในระดับอำเภอ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมวดนี้จะระบุถึง การเลือกบุคคลเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำนาจหน้าที่ การดำรงตำแหน่งและวาระในการปฏิบัติของคณะกรรมการ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นเสียงชี้ขาด

กองทุนและสมาชิกกองทุน ในหมวดนี้จะระบุถึง ที่มาของเงินกองและทรัพย์สินของกองทุน คุณสมบัติระเบียบและหน้าที่ของสมาชิกกองทุน รวมทั้งการประชุมของกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกต้องมีการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นเสียงชี้ขาด

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมวดนี้จะระบุถึง การพิจารณาอนุมัติกู้ยืม กำหนดข้อกำหนด เงื่อนไข อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้แก่สมาชิกกองทุนผู้ขอกู้ และบทลงโทษในกรณีที่ผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์

การทำบัญชีและการตรวจสอบ ในหมวดนี้จะระบุถึง การทำบัญชี จัดเก็บข้อมูลการเงิน พร้อมทั้งมีการตรวจสอบและประเมินโครงการของคณะกรรมการกองทุน และการจัดสรรกำไรสุทธิของกองทุน

บทเฉพาะกาล ในหมวดนี้จะระบุถึง การเลือกสรรและการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน โดยมีการประสานงานของคณะกรรมการทั้งระดับอำเภอและหมู่บ้าน วาระในการทำงานและการเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

1.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการวิเคราะห์ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
ทุ่งพนมวังประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. หมวดที่ตั้ง วัตถุประสงค์และแหล่งที่มาของเงินกองทุน

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 21/1 หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
30140 โทรศัพท์ 044-239348

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับ
สมาชิก บริการเงินกู้แก่สมาชิกพัฒนาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้เป็นคนดี

3. แหล่งที่มาของเงินกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ได้แก่ เงินที่ได้รับจัดสรร
จากคณะกรรมการ เงินที่ได้รับจากการบริจาคโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระใด ๆ ทั้งสิ้น เงิน
กู้ยืม ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินรับฝาก และเงิน
ฝากสัจจะ เงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

2. หมวดสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12

1. คุณสมบัติของสมาชิก ซึ่งจะต้องเป็นคนในหมู่บ้านและมีชื่อตามทะเบียนบ้านเป็น
ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนขึ้นไป และมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
มีอาชีพการงานมั่นคง

2. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก จะต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนที่ทำการกลุ่มออม
ทรัพย์ ผู้ที่จะสมัครจะต้องเป็นรายบุคคลและกลุ่มตามความสมัครใจของสมาชิก

3. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก จะพ้นการเป็นสมาชิกก็ต่อเมื่อเสียชีวิตหรือลาออก
และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน วิกลจริต จิตฟื้นฟูเพื่อน แสดงตนเป็นปรปักษ์
กับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ นำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ตาม
สัญญา

3. หมวดค่าธรรมเนียม ค่าหุ้น เงินฝากสัจจะ

1. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิก
เป็นราย ๆ ละ 20 บาท และสมาชิกไม่สามารถเรียกคืนได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ

2. หุ้น หุ้นหนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาทสมาชิกแรกเข้า จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น แต่
ต้องไม่เกินครึ่งหนึ่งของหุ้นทั้งหมด

3. เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือน ๆ ละ เท่า ๆ กัน

4. หมวด คณะกรรมการกองทุน บทบาท และหน้าที่ของกรรมการ

1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านทุ่งพนมวังมีคณะกรรมการทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เภรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน ประชาสัมพันธ์ และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ บริหารจัดการกองทุน ออกระเบียบข้อบังคับการบริหารกองทุน รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก

3. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพื่อชี้ขาด

5. หมวด การกู้เงิน อัตราดอกเบี้ยและค่าปรับ

1. การกู้เงิน สมาชิกสามารถที่จะกู้เงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ คือ การพัฒนาอาชีพ และรายได้ สร้างงาน กู้บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และทุนการศึกษาบุตร ซึ่งวงเงินกู้จะกู้ได้รายละ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท จะต้องมีหลักประกันเงินกู้ คือ ผู้ค้ำประกัน 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้ และการชำระคืนเงินกู้จะต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในกำหนด 1 ปี

2. อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 6 บาทต่อปี และกู้ฉุกเฉิน ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน

3. ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาทต่อวัน

6. หมวดการจัดสรรกำไร

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีคณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เป็นทุนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน เฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน สมทบกองทุน จัดสวัสดิการให้แก่มวลสมาชิก ทุนสำรอง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และปันผลสมาชิก

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

หลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน

1. จะต้องมีการร่วมประชุมในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่

ประชุม

3. วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องเลือกหลังประกาศ

คณะกรรมการ

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ต้องมีดังนี้

1. เป็นผู้ที่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี และเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ 20 ปีบริบูรณ์

2. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา เสียสละ รับผิดชอบ

3. ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือคนไร้ความสามารถและไม่เคยรับโทษจำคุกหรือคำพิพากษาใด ๆ

4. ไม่เคยถูกให้ออก หรือปลดออกจากราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

2. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน โดยจะแสดงจำนวนสมาชิกในชุมชน อาชีพหลัก ผลผลิตที่มีในชุมชน รายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง จะแสดงถึง จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน วันที่คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รายชื่อ

ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะแสดงถึงวิธีการกำหนดระเบียบและข้อบังคับ ข้อกำหนด สำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะแสดงจำนวนกลุ่มหรือองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนเงินของสมาชิกที่ส่วนร่วมกับกองทุน ความพร้อมในการร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน ชุมชนหรือเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน การจัดสรรเงินกู้ในแต่ละกิจกรรมและการกระจายผลประโยชน์ของกองทุน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การจัดเก็บ วิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ การป้องกันความเสี่ยง การแก้ปัญหาและแนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

3. แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ชุมชนปรับปรุงและเตรียมพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็น ได้ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการ
2. คุณสมบัติกรรมการ
3. ความรู้ / ประสบการณ์ในการบริหารกองทุน
4. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
5. การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน
6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้กองทุนให้กับสมาชิก ดังนี้

1. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ต้องการขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. ลักษณะโครงการ สมาชิกที่ยื่นขอกู้เงินต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็น ได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
3. วงเงินกู้ วงเงินกู้ทุกประเภทสมาชิกรายหนึ่งกู้ได้ไม่เกินสองหมื่นบาท ถ้าเกินสองหมื่นบาทคณะกรรมการจะเรียกสมาชิกทั้งหมดมาพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทและชำระหนี้คืนให้หมดภายใน 1 ปี
4. การทำสัญญา การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการตามระเบียบและเงื่อนไขที่กองทุนกำหนด
5. หลักประกัน หลักประกันเงินกู้ต้องให้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน หรือใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน โดยที่หลักทรัพย์ต้องมากกว่าเงินกู้ก้อนหนึ่ง
6. การชำระคืน การชำระคืนเงินกู้ต้องส่งเงินต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี หากผู้กู้ผิดสัญญาต้องเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับของกองทุนกำหนดไว้
7. อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี / ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน (เงินกู้ฉุกเฉิน)
8. ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาทต่อวัน

(รายละเอียดจะปรากฏในภาคผนวก ก)

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input Analysis) เริ่มต้นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา ประชาสัมพันธ์และประกาศรับสมัครบัณฑิตเพื่อเข้าร่วมโครงการ

2. วิเคราะห์กระบวนการของโครงการ (Process Analysis) จัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ให้บัณฑิตศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาและปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (บร.1 – บร.12) ในการเก็บข้อมูล คณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศก์ ติดตามและนิเทศ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงาน และนักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณาจารย์นิเทศก์

3. วิเคราะห์ผลของโครงการ (Output Analysis) เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่ บัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้ เป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงในไปใช้ในการทำงานต่อไป และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจำนวนรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยในรูปของสารนิพนธ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟฟ์โมเดล(CIPP Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมิน แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ การดำเนินกิจการของโครงการ การประเมินโครงการและการตัดสินใจ สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation ; C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation ; I) เป็นการประเมินเพื่อความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงการของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวว่า การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุน และช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางพัฒนาภาคให้มีความคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวว่า ความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97% นอก

จากนี้ คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มหนี้สูงสูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปีเร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวชนบทใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 12 ได้กล่าวว่่า บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้อ่งพินฝ่า ว่า โครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรแบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่าง ๆ ก็ทำกันแบบฉุกละหุก เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อมสถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง ด้วยเหตุนี้ร่วมกับคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาของสถาบันราชภัฏทำให้สังคมไม่ไว้วางใจว่าสถาบันราชภัฏจะสามารถผลิตบัณฑิตชุดนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนั้นยังต้อ่งพินฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างทำงานในพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้น ประกอบกับมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยเข้าไปตรวจสอบดูแล ซึ่งมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานก็แตกต่างกัน การทำงานจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายคนคิด

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับ การคาดบัณฑิตกองทุนสมัครตามเป้าว่า เมื่อวันที่ 31 มกราคมนายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ (สปรก.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการรวมทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคมที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้มาสมัครรวมแล้วใกล้เคียงกับขอครบเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จและส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมนี้แม้หนังสือดังกล่าวจะไปถึงช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของกองทุนหมู่บ้าน ณ บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการประเมินโครงการตามลำดับต่อไปนี้

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบนั้นในภาษาอังกฤษใช้เรียกอยู่หลายคำ ได้แก่ System theory หรือ System Approach เป็นต้น

การประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลองการประเมินเชิงระบบเพื่อใช้ในการประเมิน ได้แก่ Scriven, Stake และ Stufflebeam ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวนได้สร้างแนวคิดผสมผสานระหว่างแนวคิดของครอนบาคและไทเลอร์เข้าด้วยกัน ซึ่งจำแนกการประเมินได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการและการประเมินผลรวม

1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่มุ่งเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วย

นอกจากนี้สคริฟเวนยังได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออก คือ การประเมินระหว่างดำเนินการ การประเมินผลรวม การประเมินคุณค่าภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินความคุ้มค่า เป็นการประเมินผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้ที่รับบริการจากโครงการ

2. รูปแบบการประเมินของสแตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สแตกได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มิติคือ

2.1 มิติที่เป็นสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลผลิต

2.2 มิติที่เป็นส่วนการบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถสังเกตได้ และการตัดสินใจเชิงปริมาณ

3. รูปแบบการประเมินชิบของสตัพเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) คือ กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ซึ่งได้แบ่งประเภทของการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านทุ่งพนมวัง ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ คือ การประเมินสภาพทั่วไปของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บริบทของแต่ละหมู่บ้าน / ชุมชน)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้รู้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ คือการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้รู้

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ การแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้รู้แต่ละราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งจะเป็นประชากรในบ้านทุ่งพนมวัง มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 218 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,411 คน ซึ่งเป็นเพศชาย 729 คน และเพศหญิง 682 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านทุ่งพนมวัง ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	14 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	96 คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้รู้	จำนวน	68 คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	28 คน

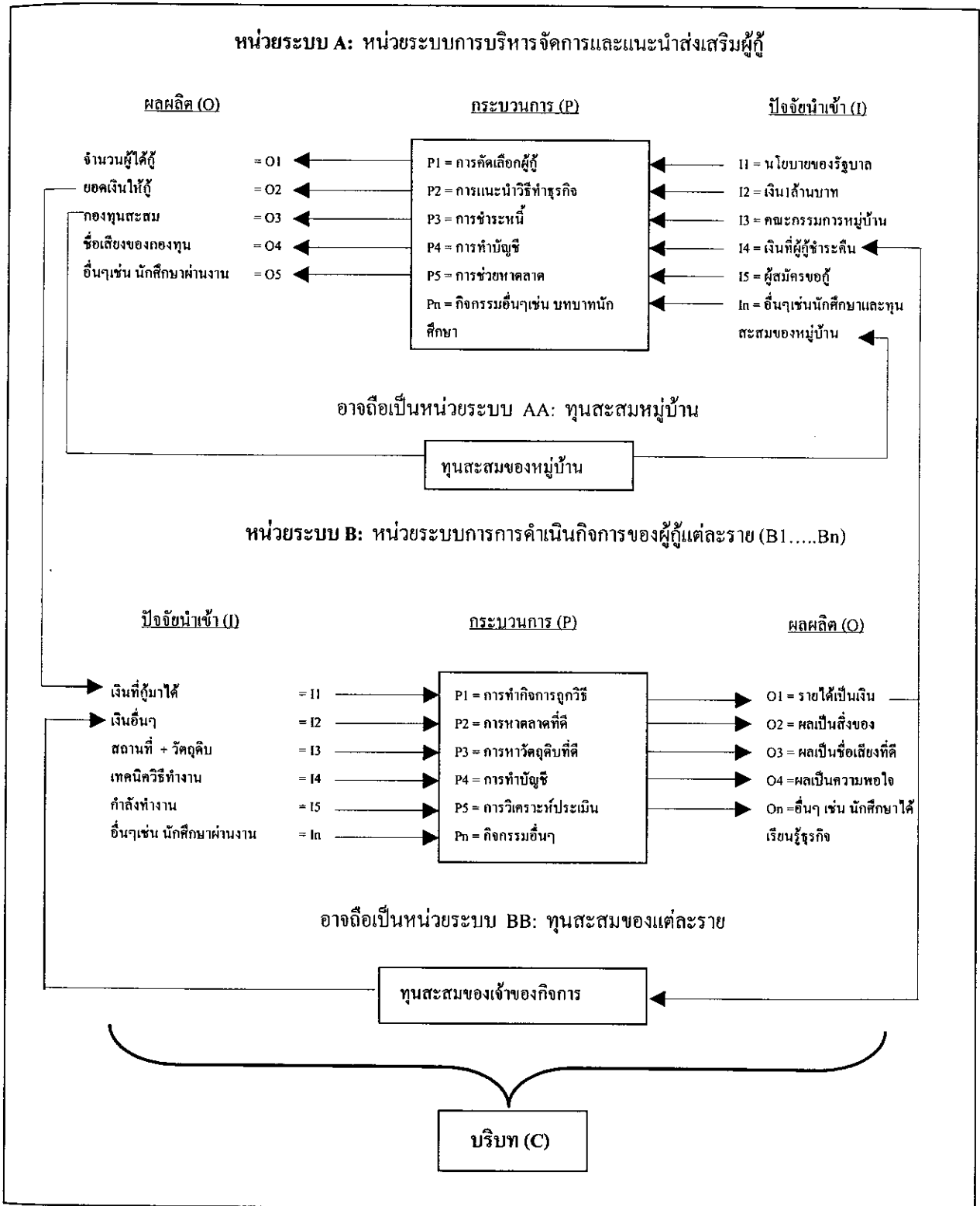
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1,045 คน

4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 47 คน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี การกำหนดตัวอย่างในรายวิชาวิจัยชุมชน โดย
จะเก็บร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนและจำนวนผู้ที่กู้ได้

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model มาเป็นแนวทาง
ในการประเมิน โดยใช้ตัวแปรและตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง ซึ่งมีองค์ประกอบดังแผนภูมิที่ 3.1 นี้

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.8 อื่น ๆ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

2.2 สภาพปัจจุบัน

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

2.4 ด้านวัฒนธรรม

2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

2.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้จึงต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

2.5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น/ชุมชน

2.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

2.5.4 ลักษณะบางประการที่สะท้อนถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 การคัดเลือกผู้รู้

2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

2.3 การรับชำระหนี้

2.4 การทำบัญชี

2.5 การช่วยหาตลาด

2.6 อื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา เป็นต้น

3. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

3.1.1 จำนวนผู้รู้

3.1.2 ยอดเงินให้กู้

3.1.3 อื่น ๆ

3.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 3.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 3.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 3.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 3.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 3.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 3.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 3.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 3.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
- 3.3.5 อื่น ๆ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
 - 2.6 อื่น ๆ
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
 - 3.6 อื่น ๆ
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.1.3 อื่น ๆ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.2.3 อื่น ๆ
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน
 - 4.3.4 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการดังนี้

1. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ได้แก่ การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน และการจัดทำแผนแม่บทชุมชน
2. การสังเกตและการมีส่วนร่วมในชุมชน การสังเกตและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน
3. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะบันทึกโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดการเก็บตัวอย่างของการสัมภาษณ์โดยใช้ บร. ต่าง ๆ

แบบรายงาน	รายละเอียด	แหล่งข้อมูล
บร. 1	แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน	ผู้นำชุมชน, ผู้อาวุโส และชาวบ้าน
บร. 2	แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากร
บร. 3	แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	คณะกรรมการกองทุน , สมาชิก และชาวบ้าน
บร. 4	แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน	คณะกรรมการและผู้กู้
บร. 5	แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	คณะกรรมการกองทุนในตำบลเดียวกัน ตำบลละ 2-3 คน
บร. 6	แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ผู้กู้แต่ละกลุ่มอาชีพ บ้านทุ่งพนมวัง แบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การเกษตร และค้าขาย
บร. 7	แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน	ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากร
บร. 8	โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน
บร. 9	แบบบันทึกการสัมภาษณ์	คณะกรรมการกองทุน, ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน
บร. 10	แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน	คณะกรรมการกองทุน, ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน
บร. 11	แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี	ผู้กู้ (ร้อยละ 20 ของจำนวนผู้กู้)
บร. 12	การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน	คณะกรรมการกองทุน, ผู้นำชุมชน, สมาชิก และชาวบ้าน

4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ การเข้ารับฟังการประชุมในแต่ละครั้งของชาวบ้าน
5. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน เช่น การประชุมประจำเดือน การจัดเวทีประชาคมกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการเก็บดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการของสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็น ทักษะคติ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เพื่อประเมินผลโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาเป็นค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชยฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบทและสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนและการใช้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนโดยมีโครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่า ภาวะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและน่าบรรลุตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 4.1 แสดงเส้นความยากจน จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2531-2541

ปี พ.ศ.	เส้นความยากจน (บาท / คน / เดือน)	จำนวนคนจน (ล้านคน)	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)
2531	475	17.9	32.3
2533	522	15.3	27.2
2535	600	13.5	23.2
2537	636	9.7	16.3
2539	737	6.8	11.4
2541	878	7.9	13.0

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนคนจนมาก จนน้อย และเกือบจน

ปี พ.ศ.	จนมาก (ล้านคน)	จนน้อย (ล้านคน)	เกือบจน (ล้านคน)
2531	12.0	5.9	5.0
2533	9.5	5.7	4.8
2535	8.2	5.2	4.9
2537	5.5	4.1	3.9
2539	3.7	3.2	3.7
2541	4.4	3.6	3.7

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : จนมาก คือ คนที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเส้นความยากจน

จนน้อย คือ คนที่มีรายได้ระหว่างร้อยละ 80 - 100 ของเส้นความยากจน

เกือบจน คือ คนที่มีรายได้สูงกว่าร้อยละ 20 ของเส้นความยากจน

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมจะยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อบรรเทาภาวะการว่างงานและส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม

SMEs (Small and Medium Enterprises) เป็นวิสาหกรรมการขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วยกิจการการผลิต กิจการการค้าและกิจการบริการ

SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากเป็นแหล่งรองรับการจ้างงานขนาดใหญ่ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและอัตราการส่งออกและลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ช่วยสร้างประสบการณ์แก่ผู้ประกอบการและนักลงทุนหน้าใหม่ เชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตและเป็นการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคอีกทางหนึ่ง

ปัญหาของ SMEs ที่ประสบอยู่ คือ ด้านการตลาดเพราะยังขาดความรู้ ความสามารถ การขาดแคลนเงินทุนด้านแรงงานที่ไม่มีฝีมือและความชำนาญงานที่ดี ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ผู้ประกอบการขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาการที่ทันสมัย การจัดการหรือการบริหาร

งานที่ไม่มีระบบและการบริการการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและเอกชนที่ไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง

ในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการเงิน สนับสนุนการตลาด การพัฒนาทักษะความรู้ของบุคลากรการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนด้านข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาค ชุมชนและท้องถิ่น ชนบท ในการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและสถาบันการเงินต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาเพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการขยายตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2542 - 2545 เฉพาะในเดือน มกราคม - พฤษภาคม พบว่า ปี 2542 มูลค่าการค้า เท่ากับ 4,121,639 ล้านบาท โดยการส่งออก 2,214,249 ล้านบาท การนำเข้า 1,907,391 ล้านบาท ดุลการค้า เท่ากับ 306,858 ล้านบาท และในปี 2545 มูลค่าการค้า เท่ากับ 2,241,295 ล้านบาท โดยการส่งออก 1,143,656 ล้านบาท การนำเข้า 1,097,640 ล้านบาท และดุลการค้า 46,016 ล้านบาท จะเห็นได้ว่า ดุลการค้าของไทยนั้นลดลง ซึ่งแสดงว่า ประเทศไทยไม่ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย ปี 2542 - 2545 เฉพาะในเดือนมกราคม - พฤษภาคม ในปี 2542 มูลค่าการค้า กับประเทศญี่ปุ่น เท่ากับ 777,411 ล้านบาท คิดเป็น 18.9 % อาเซียน เช่น มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เป็นต้น เท่ากับ 713,999 ล้านบาท คิดเป็น 17.3 % สหรัฐอเมริกา 722,820 ล้านบาท คิดเป็น 17.5 % สหภาพยุโรป 594,974 ล้านบาท คิดเป็น 14.4 % และประเทศอื่น ๆ 1,312,436 ล้านบาท คิดเป็น 31.8 % และในปี 2545 มูลค่าการค้ากับญี่ปุ่น เท่ากับ 408,338 ล้านบาท คิดเป็น 18.2 % อาเซียน 417,019 ล้านบาท คิดเป็น 18.6 % สหรัฐอเมริกา 335,633 ล้านบาท คิดเป็น 15.0 % สหภาพยุโรป 293,421 ล้านบาท คิดเป็น 13.1 % และประเทศอื่น ๆ 786,886 ล้านบาท คิดเป็น 35.1 % ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้ทำการค้ากับประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด รองลงมาคือ อาเซียน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปและประเทศอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การค้าระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้าของไทยในปี 2542 - 2545 เฉพาะในเดือนมกราคม - พฤษภาคม พบว่า ประเทศไทยไม่ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ และทำการค้ากับประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด

1.4 สถานะแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับอดีต เพราะมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำการตัดต้นไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสถานะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน ซึ่งสรุปสถานะแวดล้อมภายในประเทศไทยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ในช่วงปี พ.ศ. 2539 – 2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2530	ปี 2540
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ออกซิเจนละลายน้ำ(มิลลิกรัม / ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลดค์(มิลลิกรัม / ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย(mpn / 100มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,500

ตารางที่ 4.4 แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

(หน่วย : ล้านไร่)

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.32	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ทั่วประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : ส่วนศูนย์ข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4.5 แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ระดับดินที่ขาดความ อุดมสมบูรณ์ของดิน	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
คิดเป็น (ร้อยละ)	59.2	8.3	20.9	11.3	100
รวมพื้นที่ภาค(ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : ส่วนศูนย์ข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : 1) รุนแรงปานกลาง พื้นที่นี้มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า

2) รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตรต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเคร่งครัด

3) รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า / ไม้ยืนต้น

1.5 ความเดือดร้อนและความเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้ให้เห็นว่า วินัยทางการคลังของรัฐบาลชุดใหม่ จะมีข้อเรียกร้องอย่างกว้างขวางให้รัฐบาลชุดใหม่ พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติมเพื่อช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนผู้บริโภค แต่ขณะเดียวกัน หากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้การใช้จ่ายในบางรายการอาจจะส่งผลกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ แต่คาดว่าตลาดและนักลงทุนในช่วงนี้ก็คงมีคำถามในประเด็นหนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) ซึ่งมีประมาณร้อยละ 55 - 56 ในขณะนี้และอีก 5 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ 2544 - 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 59 ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการ (Nation AMC) อีก 3 แสนล้านบาท สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็นร้อยละ 65 ของผลิต

ภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงงบประมาณปี 2544 – 2549 ประมาณร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ดังนั้น จะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้งบริษัทบริหารทรัพย์สินแห่งชาติ เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้และเงินดังกล่าว ย่อมทำให้การขยายสินเชื่อใหม่ยังคงเป็นไปอย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นอีก

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจาก “คน” ไม่ใช่มาจาก “เงิน” เพราะเงินบางครั้งทำให้คนทะเลาะเบาะแว้ง และทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝากก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. การศึกษานั้นชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบประถมตอนต้น ทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยมีความรู้กว้างขวางนัก
6. บางชุมชนขาดความสามัคคีปรองดอง การเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งทำให้ชุมชนเหล่านั้นไม่พัฒนาเท่าที่ควร
7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนใดไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น
8. หมู่บ้านบางแห่งของประเทศไทยยังขาดแคลนความเจริญ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล และถนน เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่มาจากคนในหมู่บ้านไม่มีความสามัคคีกัน และบางหมู่บ้านให้ความร่วมมือกับภาครัฐไม่เต็มที่หรือไม่ให้ความร่วมมือเลย ทำให้เสียโอกาสที่จะทำ

ให้ท้องถิ่นของตนเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซ้ำ และมีบุคคลบางกลุ่มเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้หมู่บ้านนั้นคือการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จะเข้ามาในหมู่บ้านของตน

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันกระแสนิยมสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทั้งทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การแต่งกายวัยรุ่นของไทยมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ อาทิเช่น ผู้หญิงจะใส่เสื้อสายเดี่ยว กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง แม้แต่การทำสีผมของคนไทย การตกแต่งทรงผมให้เหมือนกับศิลปินหรือนักกีฬาที่ตนชื่นชอบ เป็นต้น การที่มีคอนเสิร์ตของนักร้องต่างชาติในเมืองไทย ซึ่งเป็นค่านิยมที่สิ้นเปลืองเงินทองของคนไทย ทำให้กลุ่มคนพวกนี้ได้ถูกกลืนค่านิยมของไทยไปแล้ว และการที่คนไทยนิยมในอาหารและเครื่องดื่มจากต่างประเทศที่มีราคาแพงทำให้ประเทศไทยเสียดุลทางการค้าทุกปี ดังนั้น คนไทย ควรหันมาสร้างค่านิยมไทยให้กับตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การแต่งกายแบบไทย การหันมาอุปโภคและบริโภคสินค้าที่มีภายในประเทศ เช่น ผลไม้ต่าง ๆ ของไทย สินค้าพื้นบ้าน อาหารไทย ๆ เป็นต้น ก็จะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญทางวัฒนธรรมและมีเงินหมุนเวียนภายในประเทศไทยเอง

2. บริบทระดับท้องถิ่น

การประเมินบริบทของหมู่บ้านทุ่งพนมวัง จะประเมินได้ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านทุ่งพนมวัง

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่เชื่อกันว่า บุคคลคู่แรกที่อาศัยอยู่บริเวณหมู่บ้านนั้นคือ นายแก้ว และนางวัง ไม่ทราบนามสกุล ดังนั้น จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ทุ่งพนมวัง” และชาวบ้านได้สร้างศาล “ปู่แก้ว – ย่าวัง” ขึ้นภายในบริเวณวัดทุ่งพนมวัง และเป็นที่สักการะบูชาของชาวบ้านสืบมา

บ้านทุ่งพนมวังเดิมเป็นหมู่บ้านเดียวกับหมู่บ้านหนองจอก ซึ่งได้อพยพมาจากพื้นที่เขตน้ำท่วมถึงจากเขตชลประทาน เมื่อปี พ.ศ. 2514 ภายใต้การนำของนายประเสริฐ แสงแดง และนาย รวย ปานสูงเนิน พร้อมทั้งผู้ที่ได้รับการนับถือจากกลุ่มชาวบ้านได้นำชาวบ้านมาจับจองพื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นที่เนินน้ำท่วมไม่ถึง เป็นที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยประมาณ 100 ครัวเรือน และมีกลุ่มชาวบ้านบางส่วนไปจับจองพื้นที่ทางด้านอื่น ได้แก่ บ้านใหม่สันติ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน ในปัจจุบัน จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2530 หมู่บ้านหนองจอกได้มีขนาดใหญ่ขึ้น ประชากรหนาแน่น ทำให้การปกครองและบริหารหมู่บ้านได้ไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความแตกแยกของสมาชิกในหมู่บ้าน มีการแบ่งเขตคือหนองจอกบน และหนองจอกล่าง ดังนั้น จึงได้แยกหมู่บ้าน ซึ่งหนองจอก

บนก็คือหมู่บ้านทุ่งพนมวังในปัจจุบัน โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรก ก็คือ นายทองดี กิจจันทิก และได้ดำรงตำแหน่ง กำนันตำบลมิตรภาพในปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ก่อนตั้งหมู่บ้านเป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์และเป็นป่าไม้ขึ้นต้น ได้แก่ เต็ง รัง สะแก เป็นต้น มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรป่าไม้ ไม่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ซึ่งต่อมาเมื่อผู้คนได้อพยพเข้ามาอยู่ก็มีการทำลายป่าเพื่อยึดเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชาวบ้านที่มีอาชีพเกษตรกร ได้แก่ การทำไร่ การทำนา และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบทางลัดไม้ค้อน หรือทางเกวียน ต่อมาเป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2513 ยาว 4,000 เมตร ถนนดิน 1,000 เมตร และเป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2539 ยาว 1,000 เมตร รวมถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 6,000 เมตร

2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง

บ้านทุ่งพนมวังตั้งอยู่บนเนินสูง มองจากที่ลาดต่ำจะเห็นเป็นภูเขาลูกเล็ก ๆ ลูกหนึ่ง บริเวณที่เป็นเนินจะเป็นพื้นที่ปลูกบ้านเรือนอาศัยของชาวบ้าน ส่วนพื้นที่ลาดต่ำลงไปจะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร แหล่งน้ำ ป่าชุมชน และพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน

อาณาเขตติดต่อ

บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จดกับ อ่างซับประดู่และบ้านใหม่สันติ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน

ทิศใต้ จดกับ บ้านซับกระดาศ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว และเขตป่าไม้ของวังสีเสด ตำบลวังไทร อำเภอปากช่อง

ทิศตะวันออก จดกับ บ้านท่าข้าม ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว และบ้านโลกสว่าง ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน

ทิศตะวันตก จดกับ โรงเรียนศิริวัฒนา บ้านหนองจอก ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว
สภาพดิน

ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนใหญ่จะเป็นดินไม่อุ้มน้ำ สภาพของดินไม่สมบูรณ์เหมาะสำหรับการทำไร่มากกว่าการทำนา

ลักษณะประชากร

บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือน 218 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,411 คน ซึ่งเป็นเพศชาย 729 คน และเพศหญิง 682 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20 – 39 ปี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและจำแนกตามลักษณะประชากรของบ้านทุ่งพนมวัง

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	729	51.67
- หญิง	682	48.33
2. อายุ (ปี)		
0 – 4	135	9.56
5 – 9	134	9.50
10 – 14	145	10.27
15 – 19	149	10.55
20 – 29	260	18.43
30 – 39	246	17.45
40 – 49	165	11.70
50 – 59	85	6.02
60 ปีขึ้นไป	92	6.52
3. จบการศึกษา		
- ระดับประถมศึกษาตอนต้น	315	22.25
- ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	300	21.26
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	180	12.76
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	85	6.02
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	30	2.13
3.2 สมาชิกที่อ่านหนังสือไม่ออก	25	1.77

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน

- ประเภทน้ำกิน – น้ำใช้ บ้านทุ่งพนมวังมีระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีครัวเรือนที่น้ำจากระบบประปานี้ตลอดปี จำนวน 254 หลังคาเรือน และภายนอกหมู่บ้านอีก 157 หลังคาเรือน
- ประเภทน้ำเพื่อการเกษตร บ้านทุ่งพนมวังไม่มีลำน้ำน้ำไหลผ่าน แต่มีอ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำหนองพรม เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก มีความจุประมาณ 227,000 ลูกบาศก์

เมตร อยู่ทางตะวันออกของหมู่บ้าน ระบบประปาสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำนี้ และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาของหมู่บ้านอีกด้วย เกษตรกรที่อยู่ห่างจากอ่างเก็บน้ำต้องอาศัยน้ำฝน

2.3 ด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่หมู่บ้าน หมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ทั้งหมด 7,032 ไร่ แบ่งออกเป็น

1. พื้นที่ที่อยู่อาศัย 230 ไร่
2. พื้นที่การเกษตร 2,032 ไร่
3. พื้นที่ป่าชุมชน 650 ไร่
4. แหล่งน้ำ 200 ไร่
5. พื้นที่สาธารณะ 2,087 ไร่

เศรษฐกิจของหมู่บ้านทุ่งพนมวังส่วนใหญ่จะเป็นสังคมเกษตรกรรม รายได้ของชาวบ้านดังจะแสดงในตาราง 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงเศรษฐกิจของบ้านทุ่งพนมวัง

ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ผลผลิตที่ได้ทั้งหมู่บ้าน (บาท/ปี)
1. พื้นที่ทำการเกษตร	2,032 ไร่	-
2. ผลผลิตที่ได้		
- ทำนา	950 ไร่	
- ทำไร่มันสำปะหลัง	180 ไร่	9,600,000
- ทำไร่ข้าวโพด	80 ไร่	875,000
- เลี้ยงสัตว์	133 ไร่	7,315,000
3. รายได้ของประชาชน/ปี		
- 1,000 – 5,000 บาท		-
- 5,001 – 10,000 บาท	10 ครอบครัว	-
- 10,001 – 20,000 บาท	28 ครอบครัว	-
- 20,001 – 30,000 บาท	30 ครอบครัว	-
- 30,001 – 50,000 บาท	80 ครอบครัว	-
- 50,001 – 100,000 บาท	70 ครอบครัว	-
4. ชาวบ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นแล้วส่งเงินเข้าหมู่บ้าน	120 ครอบครัว	4,536,000
	189 คน	

2.4 วัฒนธรรม

วัด บ้านทุ่งพนมวังมีวัด 1 แห่ง คือ วัดทุ่งพนมวัง ซึ่งเดิมที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน และอยู่บริเวณภายในหมู่บ้าน แต่ต่อมาการขยายตัวของชุมชนและประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงได้ขยายพื้นที่ตั้งบ้านเรือน ทำให้ปัจจุบันวัดทุ่งพนมวังตั้งอยู่เกือบส่วนกลางของหมู่บ้าน วัดทุ่งพนมวังมีพื้นที่ทั้งหมด 15 ไร่ มีพระ 5 รูป เด็กวัด 2 คน

ภาษาพื้นบ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านทุ่งพนมวัง ใช้ภาษาไทยและภาษาไทยอีสานในการสื่อสาร

ประเพณี ชาวบ้านทุ่งพนมวังมีประเพณีที่ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลง ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณีดังนี้

เดือน	ประเพณี
มกราคม	ทำบุญปีใหม่
กุมภาพันธ์, มีนาคม	เทศน์มหาชาติและงานประจำปี
เมษายน	สงกรานต์และทำบุญกลางบ้าน
พฤษภาคมถึงกรกฎาคม	เลี้ยงเจ้าพ่อและลงช่วงผีฟ้อน
สิงหาคม	เข้าพรรษา
ตุลาคม	ออกพรรษา และตักบาตรเทโว
พฤศจิกายนถึงธันวาคม	ลอยกระทง, ทอดกฐินและทอดผ้าป่า

2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ มีดังนี้

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ดังจะแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพของบ้านทุ่งพนมวัง

เศรษฐกิจและอาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)	ดอกเบี้ย (ร้อยละ) บาท/ปี	รวมเงิน (ทั้งปี)
1. พื้นที่ทำกินที่เป็นของตนเอง			
- 1-5 ไร่	-	-	-
- 6-10 ไร่	21	-	-
- 11-12 ไร่	35	-	-
- 12-50 ไร่	98	-	-
- 50 ไร่ขึ้นไป	45	-	-
2. การประกอบอาชีพ			
- ทำนา	150	-	-
- ทำไร่	215	-	-
- ทำสวน	123	-	-
- ค้าขาย	15	-	-
- รับจ้าง	150	-	-
- ข้าราชการ	12	-	-
3. การเป็นหนี้สิน			
- สถาบันของรัฐ	160	10	6,543,500
- นายทุนนอกระบบ	65	84	5,400,000

1. การรวมกลุ่มต่าง ๆ ของบ้านทุ่งพนมวัง จะแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของบ้านทุ่งพนมวัง

กลุ่ม	ตั้งขึ้น พ.ศ.	จำนวนสมาชิก (คน)	เงินทุนสะสม(บาท)
1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	2542	135	200,000
2. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ หมู่บ้าน	2532	310	7,750
3. กลุ่มกองทุนปื๋ย	2543	218	230,000
4. กลุ่มเลี้ยงปลาผสมผสาน	2544	18	100,000
5. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	2536	218	110,000

2. การสาธารณูปโภค และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1. บ้านทุ่งพนมวังมีระบบสาธารณูปโภคดังนี้

- ไฟฟ้า ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2532 ปัจจุบันบ้านทุ่งพนมวัง มีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 97 ของครัวเรือนทั้งหมด

- ถนน ถนนที่ใช้ภายในหมู่บ้านจะแบ่งเป็นถนนหลัก 2 สาย ซึ่งจะมีขยอทะลุหากันได้ ถนนภายในหมู่บ้านยาวทั้งหมด 6,000 เมตร แบ่งเป็น

1. ถนนดิน 2,000 เมตร
2. ถนนลูกรัง 1,600 เมตร
3. ถนนลาดยาง 1,000 เมตร
4. ถนนคอนกรีต 1,400 เมตร

- ศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2536 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการพัฒนาตำบล จำนวน 250,000 บาท และการสนับสนุนจากชาวบ้านที่ช่วยบริจาคไม้และแรงงานในการก่อสร้างศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้านแห่งนี้

- หอกระจายข่าว หอกระจายข่าวบ้านทุ่งพนมวัง จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2539 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ส.ส. เป็นเงิน 35,000 บาท ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้าน ใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ เช่น การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เป็นต้น

- ประปาหมู่บ้าน ประปาหมู่บ้านได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ในฐานะที่ประประกวดหมู่บ้านชนะเลิศอันดับที่ 1 ในโครงการหมู่บ้านโคราชพัฒนา จำนวน 2,514,000 บาท การเก็บค่าบริการใช้น้ำในปีแรกหน่วยละ 5 บาท เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายมาก จึงได้เพิ่มค่าบริการใช้น้ำเป็นหน่วยละ 6 บาท ในปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน

2. เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1. รถยนต์	68	คัน
2. มอเตอร์ไซด์	150	เครื่อง
3. รถไถนาเดินตาม	60	คัน
4. เครื่องนวดข้าว	1	เครื่อง
5. ตู้เย็น	180	เครื่อง
6. พัดลม	240	เครื่อง
7. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	230	เครื่อง

8. ทิวีสี่	250	เครื่อง
9. ทิวีขาวดำ	10	เครื่อง
10. โทรศัพทบ้าน(ประหมู่บ้าน)	1	เครื่อง
11. โทรศัพทมือถือ	50	เครื่อง
12. หอกระจายข่าว	1	แห่ง
13. มีไฟฟ้าใช้	218	ครัวเรือน
14. มีประปาใช้	218	ครัวเรือน
15. ภาชนะเก็บน้ำฝน	218	ครัวเรือน
16. ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	218	ครัวเรือน

3. ประเพณีที่น่าสนใจ

1. เดือนมีนาคม มีงานบุญที่เรียกว่า “บุญเทศน์มหาชาติ” ซึ่งเป็นงานบุญประจำปีจึงมีการประดับวัดให้สวยงาม ชาวบ้านจะพากันไปทำบุญที่วัดอย่างพร้อมเพียง ซึ่งมีความเชื่อกันว่าการทำบุญในวันนี้จะทำให้ได้พบกับพระศรีอริยเจ้าในชาติหน้า

2. เดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของคนไทย ชาวบ้านที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นก็จะกลับมาบ้าน เพื่อมาทำบุญและถือโอกาสพบปะญาติพี่น้อง มีการละเล่นพื้นบ้าน ช่วงสายจะตวงน้ำพระและรดน้ำผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเอง การเล่นสาดน้ำระหว่างบุคคลทั่วไป และชาวบ้านจะได้รับความสะดวกสบายจากประเพณีสงกรานต์นี้

3. เดือนพฤษภาคม มีประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อ จะจัดประจำปี คือ วันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี โดยจะนำอาหารและเครื่องเซ่นไปถวายเจ้าพ่อที่ศาลท้ายหมู่บ้านทางทิศเหนือ จะมีกาเข้าทรงเพื่อทำนายเรื่องราวต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ซึ่งจะมีชาวบ้านจะมาร่วมเลี้ยงเจ้าพ่อ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านทุ่งพนมวังและบ้านหนองจอก เนื่องจากเป็นบ้านพี่บ้านน้องกัน

4. เดือนกรกฎาคม มีประเพณีเข้าพรรษา จะมีการทำบุญเข้าพรรษา ซึ่งถือว่าเป็นบุญใหญ่ของหมู่บ้าน ชาวบ้านจะถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบนน้ำฝนและเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นต่อพระสงฆ์เพื่อให้พระสงฆ์ใช้ในระหว่างเข้าพรรษาและชาวบ้านยังนิยมให้ลูกหลานที่อยู่ในช่วงอายุบวช ก็จะบวชในช่วงนี้ด้วย

5. เดือนตุลาคม ประเพณีออกพรรษาเป็นบุญข้าวสารหรือเรียกอีกอย่างว่า “ตักบาตรเทโว” ซึ่งคืนก่อนวันออกพรรษาจะมีการกวนข้าวทิพย์ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นข้าวที่นางสุชาดาได้ถวายให้ป่ก่พระพุทธเจ้าในวันออกพรรษา ถ้าใครได้กินจะทำให้มีสุขภาพดี โรคภัยไม่เบียดเบียน ช่วงสายจะมีการตักบาตรข้าวสารและแจกข้าวทิพย์แก่ชาวบ้านที่มาร่วมทำบุญในวันนี้

6. เดือนพฤศจิกายน มีประเพณีลอยกระทง ซึ่งจะจัดบริเวณอ่างเก็บน้ำหนองปรุ มีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การประกวดกระทง และการละเล่นต่าง ๆ ชาวบ้านเชื่อกันว่าการลอยกระทงเป็นการขอขมาลาโทษต่อพระแม่คงคา เป็นการลอยความทุกข์ออกจากตัว จึงนิยมตัดผมและเล็บลงไปในกระทงด้วย

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวม สามารถประเมินได้ 2 ระบบ คือ

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ได้ผลการประเมินดังต่อไปนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลโดยจัดสรรเงินให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนกู้ยืมนำไปลงทุนตามประเภทของการประกอบอาชีพ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีคณะกรรมการในหมู่บ้านบริหารกันเอง ซึ่งต่อไปในอนาคต อาจจะเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายจากรัฐบาลที่ช่วยเหลือประชาชนในระดับล่างอย่างแท้จริง เนื่องจากสามารถช่วยเหลือสมาชิกกองทุนได้พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้แก่สมาชิก ตลอดจนการบรรเทาเหตุฉุกเฉินเบื้องต้นทำให้สมาชิกกองทุนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

2) เงิน 1 ล้านบาท ได้รับการจัดสรรมาเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 และได้แบ่งประเภทการกู้ยืม คือ กู้ยืมเพื่อไปประกอบอาชีพ และกู้ฉุกเฉิน งวดแรกได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไป 54 ราย เป็นเงิน 810,000 บาท งวดที่ 2 ปล่อยกู้ไป 9 ราย เป็นเงิน 92,000 บาท และงวดที่ 3 ปล่อยกู้ไป 9 ราย 50,000 บาท และได้ปล่อยกู้ฉุกเฉินไป 4 ราย (เป็นผู้กู้รายเดิม)รวมสมาชิกผู้กู้ 68 ราย รวมเป็นเงิน 972,000 บาท ปัจจุบันเหลือเงินในบัญชีธนาคาร 28,000 บาท ดอกเบี้ย(INT) 1,427.37 บาท

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน ในบ้านทุ่งพนมวังมีคณะกรรมการ 14 คน ชาย 8 คน หญิง 6 คน ซึ่งจะมีประธานฯ รองประธานฯ เลขานุการ เภรัณญิก กรรมการฝ่ายตรวจสอบและสินเชื่อบริษัทสัมพันธ์ ฝ่ายปฏิคม และกรรมการฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน มีหน้าที่ออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนเพื่อนำไปเป็นระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ

กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน รับสมาชิก พิจารณาเงินกู้ ผู้กู้ ทำนิติสัญญา บัญชีกองทุน และจัดประชุมสมาชิก คณะกรรมการ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน สมาชิกผู้กู้เงินยังไม่มีชำระคืน เพราะยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลา การคืนเงินกู้

5) ผู้สมัครขอกู้ ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการอนุมัติ ต้องทำสัญญาเงินกู้พร้อมหลักประกันเงินกู้ ผู้กู้แต่ละรายกู้ได้ตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ถ้ารายใดกู้เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และต้องใช้หลักทรัพย์และบุคคลค้ำประกัน และต้องชำระ เงินคืนทั้งต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน โดยคณะกรรมการทุกคนได้มีการประชุม และพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ร่วมกัน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกคือ ผู้กู้ต้องเขียนโครงการที่สามารถเป็นไปได้ ทางการตลาด และคุ้มค่าต่อการลงทุน พิจารณาถึงประวัติ การมีอาชีพผู้กู้ อุปนิสัย การช่วยเหลือ สังคมและความสามารถของผู้กู้ที่จะชำระเงินคืน การมีบุคคลหรือทรัพย์สินค้ำประกัน เมื่อพิจารณา แล้วก็จะแจ้งให้ผู้กู้ทราบในภายหลังและทำสัญญาเงินกู้

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะการเกษตร ผู้ที่กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ก็จะนำไปลงทุนปลูกมันสำปะหลัง ปลูกผัก ปลูกข้าว เพาะเห็ด ถังลิสง บางรายนำไปลงทุน เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร โค และกระบือ ซึ่งศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน และขอคำแนะนำ หาข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอสีคิ้ว

3) การรับชำระหนี้ ในการชำระคืนเงิน จะกำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ทั้งต้น และดอกเบี้ย สมาชิกผู้กู้ต้องชำระคืนเงินครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน 2545 ซึ่งเป็นระยะเวลาการ กู้ยืมเงินครบหนึ่งปีพอดี

4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน สมุดบัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่ม ซึ่ง มีมากเกินไป ถึงแม้ว่ากรรมการที่รับผิดชอบทำบัญชีคือ เภรัญญิกและเลขากองทุนมีความเข้าใจใน การทำบัญชี แต่รูปแบบบัญชียังเข้าใจยากสำหรับชาวบ้านหรือนุคคลที่จะมาทำหน้าที่นี้ต่อไป กรรมการที่รับผิดชอบทำบัญชีคือ เภรัญญิกและเลขากองทุน จัดทำบัญชี มีความเข้าใจในการทำ บัญชี

5) การช่วยหาตลาด การหาตลาดของผู้กู้ จะมีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรได้ แก่ ตลาดปากช่อง และตลาดสีคิ้ว

6) บทบาทของนักศึกษา นักศึกษาเข้าไปประจำหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บริบทกองทุน บริบท ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านของบ้านทุ่งพนมวัง ส่งเสริมกองทุนบ้านทุ่งพนมวังให้มีประสิทธิภาพ พร้อมกับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะส่งเสริมผู้ กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

1.1 จำนวนผู้กู้ ผู้กู้เงินกองทุนมีทั้งหมด 68 คน ซึ่งในงวดแรกมีผู้กู้ 54 ราย งวดที่สองมี ผู้กู้ 9 คน และงวดที่สามมีผู้กู้ 5 คน

1.2 ยอดเงินให้กู้ เงินกองทุนที่ให้กู้ไปแล้วจำนวน 972,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้ ผู้ที่ขึ้นกู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะอนุมัติเงินกู้เกือบทุกคน ไม่ผ่านอนุมัติ 1 คน เนื่องจาก คู่สมรสไม่ยินยอม เพราะเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ทำให้คณะกรรมการพิจารณาจำนวนเงินที่ขอกู้ไม่เหมาะสมกับขนาดของโครงการที่ยื่นกู้ของบางราย เนื่องจากมีผู้สมัครขอกู้จำนวนมาก

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน ปัจจุบันเงินสัจจะของหมู่บ้านมีจำนวน 57,820 บาท ให้กู้ไป 40,000 บาท คงเหลือ 17,820 บาท

2.3 การขยายกิจการของผู้กู้ ผู้ที่กู้เงินไปทำการเกษตร ผู้ที่เลี้ยงสัตว์นำไปซื้อโค กระบือ และสุกรมาเลี้ยงเพิ่ม ผู้ที่ทำไร่ร่นาไปลงทุนเช่าพื้นที่ ไร่เตรียมแปลงปลูกพืชต่อไป ส่วนผู้ที่กู้ไปค้าขาย นำไปซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่ม

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง บ้านทุ่งพนมวังเป็นหมู่บ้านขนาดกลางชาวบ้านมีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และยังมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาช่วยเหลือ ชาวบ้านจึงร่วมแรงร่วมใจช่วยกันบริหารจัดการกองทุนให้ดีขึ้น เพื่อให้หมู่บ้านมีศักยภาพ ความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ มากกว่าชาวบ้านในหมู่บ้าน เพราะทางหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ จะมีการนัดการประชุมบ่อยครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ตลาดส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะเป็นทั้งตลาดที่ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ และยังเป็นตลาดรับซื้อข้าวและผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ ที่เป็นผลผลิตของหมู่บ้าน

3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทได้จัดสรรให้ชาวบ้านได้กู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่ายหรือบรรเทาเหตุฉุกเฉินแก่สมาชิก คณะกรรมการกองทุนในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง โดยทำให้มีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นกว่าเงินที่รัฐจัดสรรให้ โดยวิธีการคิดดอกเบี้ยจากเงินที่ปล่อยกู้ไป และบริหารกองทุนให้เกิดประโยชน์และยุติธรรมต่อสมาชิกมากที่สุด เมื่อมีการบริหารจัดการที่ดี มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ก็จะทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายพบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ผู้กู้มีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 ป.6 และ ม.3 มีความสามารถและชำนาญในเรื่องการทำเกษตรการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์มาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จึงมีประสบการณ์ด้านการเกษตรกรรม

2) ทรัพย์สินของผู้กู้แต่ละราย ทรัพย์สินของผู้กู้ที่มีอยู่จะเป็นพื้นที่ทำกิน ได้แก่ พื้นที่นา ที่ไร่ ซึ่งมีตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป และพื้นที่ที่อยู่อาศัย ผู้กู้บางรายจะมีรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถไถนาเดินตาม

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ หนี้สินของผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) และสหกรณ์ ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 840,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 10 บาท/ปี

4) หนี้นายทุนนอกระบบ ผู้กู้ที่เป็นหนี้นายทุนนอกระบบมี 20 ราย จำนวน 500,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ยประมาณอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท/เดือน

5) อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรคือ ทำไร่ มันสำปะหลัง และเลี้ยงสัตว์ บางส่วนประกอบอาชีพค้าขายและผู้รับเหมาก่อสร้าง

6) รายได้ครอบครัว รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวนผัก และเลี้ยงสัตว์

7) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน ผู้กู้ส่วนใหญ่นำไปลงทุนทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพที่ทำกันเกือบทั้งหมู่บ้านและทำมาเป็นเวลานานแล้ว จึงมีประสบการณ์และความชำนาญมาก

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย พบว่า

1) เงินที่กู้มาได้ นำไปลงทุนในการ ทำไร่มั่นสำประหลัง ทำสวนผัก เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย

2) เงินอื่น ๆ เงินที่ผู้กู้ได้กู้ยืมจากกองทุนไปลงทุนไม่พอ ก็ต้องหาเงินจากส่วนอื่น มาช่วยเหลือ ได้แก่ เงินส่วนตัว หรือเงินกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบหรือเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร(ชกส.)

3) สถานที่และวัตถุดิบ ส่วนใหญ่จะเป็นที่จับจองทำกินของผู้ดูแลและบางส่วนเช่า พื้นที่เพื่อลงทุนในการดำเนินงานที่เสนอไป โดยจะเช่าพื้นที่ของคนในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียงและเมล็ดพันธุ์ผู้ดูแลจะซื้อจากตลาดสี่กั๊ก ตลาดปากช่อง บางรายจะใช้ต้นพันธุ์ของตนเอง ตลอดจนหน่วยของรัฐที่นำมาแจกแก่ชาวบ้าน เพื่อนำไปปลูกครั้งต่อไป

4) เทคนิควิธีทำงาน แบ่งตามกลุ่มอาชีพได้ดังนี้

การทำกรเกษตรชาวไร่มีเทคนิควิธีทำงาน ดังนี้ การดำเนินการเพาะปลูกตาม ขั้นตอนอย่างถูกต้องถูกวิธี มีการใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มแร่ธาตุในดิน มีการกำจัดแมลงศัตรูพืช วัชพืช ต่างๆ เพื่อให้พืชที่ปลูกได้ผลผลิตที่ดี มีน้ำหนักรวมเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว

การเลี้ยงสัตว์มีเทคนิควิธีทำงาน การได้แม่พันธุ์ที่ดีและไม่เลี้ยงในจำนวนที่มาก จนเกินไป ผู้เลี้ยงสัตว์จะต้องเอาใจใส่อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคกับสัตว์ รวมทั้งสถานที่ที่ทำการเลี้ยงสัตว์ ควรเป็นที่ที่เหมาะสม

อาชีพค้าขายมีเทคนิควิธีทำงาน ดังนี้ การนำสินค้าอุปโภค - บริโภค และ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับชุมชนมาจำหน่ายในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ จะต้องสด สะอาด อยู่เสมอ ไม่นำของที่เสียแล้วมาจำหน่ายให้กับลูกค้า และไม่ขายสินค้าในราคาที่แพงจนเกินไป

5) กำลังทำงาน คนงานที่ใช้ในการการเกษตร จะเป็นสมาชิกในครอบครัวและการจ้างคนงานในหมู่บ้านเอง

6) นักศึกษาผ่านงาน การที่นักศึกษาจะผ่านงานได้ ต้องเข้าไปศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน พร้อมกับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของรัฐที่กำหนด และทำรายงานในรูปของ “สารนิพนธ์” ให้กับรัฐบาล

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย พบว่า

1) การทำกิจการถั่ววิธีย์ ผู้ดูแลมีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาเป็นเวลานาน และได้ทำมาตลอดจนถึงปัจจุบัน และได้มีเทคนิควิธีย์ทำในบางขั้นตอนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

2) การหาตลาดที่ดี ตลาดรับซื้อผลผลิตที่ดี ควรมีการประกันราคาสินค้าขั้นต่ำ เพื่อให้ชาวเกษตรกรไม่ขาดทุน และสินค้าต้องมีคุณภาพ

3) การหาวัตถุดิบที่ดี วัตถุดิบที่ดีควรมีการรับรองคุณภาพ ไม่มีการปนเปื้อนของของเสีย

4) การทำบัญชี ผู้ดูแลมีการทำบัญชีไว้แบบง่าย คือ มีบัญชีรายรับ - รายจ่าย เพื่อให้ทราบถึงจำนวนเงินในการลงทุนแต่ละครั้ง

5) การวิเคราะห์ประเมิน ผู้ที่กู้เงินไปลงทุนได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เขียนโครงการกู้ยืมเงินจริง เพราะมีหลักฐานการลงทุน มีผลผลิตที่นำไปขายได้เป็นเงินแล้ว เช่น การทำไร่มันสำล้ง กำไรที่ได้จากการขายผลผลิต จะได้ 2,000 บาท/ไร่ และ 1 ปี สามารถทำได้ 1 ครั้ง และผู้ดูแลรายทำไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ ผู้ดูแลที่เลี้ยงโค กระบือ เลี้ยงประมาณ 8 - 9 เดือนก็สามารถขายได้ กำไรที่ได้ประมาณ 1 เท่าของราคาซื้อขาย ผู้ดูแลที่ค้าขาย กำไรที่ขายได้ในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 300 บาท และตอนนี้ยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงิน (ระยะเวลาคืนเงินคือเดือนพฤศจิกายน 2545) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงระยะเวลาคืนเงินแล้ว คาดว่าผู้ดูแลน่าจะมีเงินชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแก่คณะกรรมการ

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) มีดังนี้

1.1 รายได้เป็นเงิน การทำการเกษตร 1 ปี จะทำได้เพียง 1 ครั้ง ผลผลิตที่ได้แต่ละครั้งเมื่อคิดเป็นกำไรจะได้ประมาณ 2,000 บาท/ไร่ กลุ่มค้าขายจะมีรายได้ทุกวัน จะได้กำไรไม่ต่ำกว่า 300 บาท/วัน

1.2 ผู้ดูแลได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ผู้กู้เงินไปลงทุนการเกษตร เช่น มันสำล้งประหลั่ง เมื่อถึงระยะเวลา 10-12 เดือน ก็เก็บเกี่ยวไปขายได้ เพื่อนำเงินไปลงทุนต่อและเก็บออม

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ผู้ดูแลขยายกิจการ เมื่อผู้ดูแลมีเงินกู้ยืมไปลงทุน ผู้ดูแลจึงได้เพิ่มจำนวนพื้นที่การเกษตร จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง และจำนวนสินค้ามากกว่าเดิม เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) มีดังนี้

3.1 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง เมื่อนำเงินไปลงทุนมีผลผลิต มีรายได้ แล้วนำเงินส่วนหนึ่งมาลงทุนในการเกษตรในครั้งต่อไป และเงินอีกส่วนหนึ่งนำมาใช้สอยในครัวเรือนหรือเก็บออมเพื่อเป็นทุนสะสมของคนต่อไป

3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน ถ้าผู้กู้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ รายได้ดี ไม่ขาดทุนในกิจการ และมีเงินออม คาดว่ากิจการของผู้กู้ในอนาคตต้องมีความเข้มแข็งและมั่นคง

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกิดการลงทุนที่ดีต่อสมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านเท่านั้น ไม่ได้ส่งผลให้สมาชิกบางคนที่ไปทำงานต่างจังหวัดกลับคืนสู่ท้องถิ่นเลย บางคนได้งานที่มั่นคงและมีรายได้มากกว่าการทำเกษตรที่บ้านเกิด จึงได้ตั้งรกรากอยู่ที่นั่นเลย เป็นเหตุให้ไม่กลับคืนสู่ท้องถิ่น

3.4 นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ จากการที่ได้เข้าไปศึกษาข้อมูลหมู่บ้าน ทำให้รู้ถึงวิธีการทำการเกษตร เช่น มันสำปะหลัง การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ ของชาวบ้าน ทั้งเรื่องการปลูก การดูแลรักษา ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ตลาดที่รับซื้อผลผลิต การบริหารร้านค้าปลีกของผู้กู้ รวมไปถึงการจัดตั้งกลุ่มของผู้ที่ทำการเกษตร

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกรและค้าขายในหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกร สามารถแบ่งได้เป็น

1.1 ทำการเกษตร ใน 1 ปี สามารถปลูกได้ครั้งเดียว และทำกำไรได้ 2,000 บาท/ไร่ และผู้กู้แต่ละรายก็ทำไร่มันสำปะหลังไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ ดังนั้น ผู้กู้เงินลงทุนทำการเกษตรจึงมีความสามารถในการชำระเงินกู้ได้

1.2 เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ กระบือ ผู้กู้ได้ซื้อโคเนื้อ กระบือมาช่วงอายุ 2 - 3 เดือนในราคาประมาณ 8,000 - 10,000 บาทและเลี้ยงต่อไปอีกประมาณ 8 - 9 เดือนก็สามารถนำไปขายได้ราคาที่ขายได้ประมาณ 1 เท่าของราคาที่ซื้อมา ดังนั้น ผู้กู้เงินลงทุนเลี้ยงโคเนื้อและกระบือ จึงมีความสามารถชำระเงินกู้ได้

2. อาชีพค้าขาย มีทั้งขายของชำ และอาหารสด เงินที่กู้ไปก็นำไปซื้อสินค้ามาขายที่ร้านเพิ่มขึ้นและอาหารสดไปขายที่ตลาดหลายชนิดขึ้น ราคาอาหารสดส่วนใหญ่ที่ขายได้ประมาณ 1/2 - 1 เท่า

ของราคาซื้อขายที่เข้ามา ถ้าวันไหนขายหมดก็ได้กำไรมากแต่ถ้าวันไหนขายไม่หมด ก็ได้กำไรน้อย และอาหารสดที่เหลือก็สามารถนำไปขายในวันต่อไปได้ ดังนั้น ภายใน 1 ปี ผู้กู้จึงมีความสามารถในการชำระเงินต้นกองทุนได้

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่หมู่บ้านมาก เพราะเป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนการบรรเทาเหตุฉุกเฉินของชุมชน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา ชุมชนและนักศึกษา ซึ่งบทบาทของรัฐบาลคือ การมีนโยบายที่กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากของประเทศ โดยมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป้าหมายของโครงการคือ ชุมชนและหมู่บ้าน และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป้าหมายของโครงการคือ บัณฑิตที่ว่างงาน ได้งานทำ มีรายได้ หน่วยงานราชการ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชนในเรื่องของการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประสานงานระหว่างหมู่บ้านกับนักศึกษาให้ความเข้าใจที่ตรงกัน สถาบันการศึกษา มีหน้าที่ให้ความรู้โดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ ชุมชนได้มีเครือข่าย การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งในชุมชนใกล้เคียงและชุมชนอื่น ๆ นักศึกษา มีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน ในสถาบันการศึกษา และศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนในชุมชนที่ตนปฏิบัติงานอยู่ เพื่อได้เรียนรู้ประสบการณ์ในชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนอีกทางหนึ่ง

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน พบว่า

1.1 กองทุนบ้านทุ่งพนมวังมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ในการคัดเลือกผู้กู้จะดูจากโครงการที่ผู้สมัครได้ยื่นขอู้เป็นหลัก ทำให้มีผู้กู้จำนวน 68 ราย จากผู้สมัครขอู้ 69 ราย

1.2 สมาชิกกองทุนมี 96 ราย ให้ความร่วมมือในกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี และสมาชิกได้กู้เงิน 68 รายได้นำไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้นั้น ได้นำไปลงทุนอย่างต่อเนื่อง

เนื่อง และมีเงินเหลือเก็บออม มีเงินจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ทำให้สามารถลดภาระหนี้สินยืมเงินทุนจากนายทุนนอกระบบ ซึ่งมีดอกเบี้ยแพง ทำให้มีคุณภาพชีวิตของสมาชิกโดยรวมดีขึ้น

1.3 หน่วยงานราชการของอำเภอ ให้คำแนะนำ ปรีกษาในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น และประสานงานกองทุนหมู่บ้านในระดับตำบล ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการตลาดของสมาชิกโดยรวม

1.4 นักศึกษากองทุน จะทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลกองทุนในหมู่บ้าน ประสานงานกองทุนในระดับหมู่บ้าน และส่งเสริมกองทุนให้มีการบริหารจัดการกองทุนให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นจากความร่วมมือของทุกฝ่าย จะส่งผลทำให้กองทุนบ้านทุ่งพนมวังมีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน พบว่า

2.1 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุน ได้แก่

1) สมาชิกบางคนไม่เข้าใจระเบียบกองทุน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกับสมาชิก สมาชิกกับคณะกรรมการ ไม่ยอมให้ความร่วมมือในกิจกรรมของกองทุน

2) กรรมการบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกองทุน บทบาท หน้าที่ของตน และคำตอบแทนในการทำงาน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำงานเพื่อกองทุน และเกิดการขัดแย้งระหว่างกรรมการกับกรรมการ

3) ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการที่ยื่นกู้

4) ไม่มีสถานที่ทำงานกลางของกองทุน ทำให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อมูลกองทุนล่าช้า

2.2 ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานกองทุน ได้แก่

1) ชาวบ้านมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกและให้ความร่วมมือในกิจกรรมของกองทุนที่จัดขึ้น เช่น การเสวนากลุ่มอาชีพในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เป็นต้น

2) คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเสียสละ ความรับผิดชอบ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนทำให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะได้ปล่อยกู้เป็นรายปี มีการชำระคืนเงินเพียงงวดเดียว ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร คือ การปลูกมันสำปะหลัง สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในระยะเวลา 1 ปี และเมื่อทางหน่วยงานของรัฐได้จัดอบรมความรู้ต่างๆ ก็จะเข้าร่วมอบรมทุกครั้ง

3) ผู้กู้ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการที่ยื่นกู้ ทำให้ผู้กู้สามารถชำระคืนเงินได้ เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งเป็นผลทำให้กองทุนหมู่บ้าน

เติบโตขึ้น มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น และการจัดสวัสดิการของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น ทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองและมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

4) หน่วยงานราชการช่วยเหลือในด้านข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำ การตลาด เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

จากปัจจัยที่สนับสนุนกองทุน จะส่งผลให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนากองทุน สามารถแบ่งได้เป็น

1. การมีวัฒนธรรม ประเพณี เป็นสิ่งรวมจิตใจและรวมคนสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
2. ความสามัคคีของชาวบ้านที่ร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. ความซื่อสัตย์ของสมาชิกชุมชน
4. คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้บริหารกองทุนให้บรรลุเป้าหมาย
5. ขบวนการประชาสังคม สิ่งที่จะช่วยพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ให้ดีขึ้นและรวมชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว
6. ผู้นำที่มีความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ในการปกครองชาวบ้าน
7. การรวมกลุ่มต่าง ๆ ของชาวบ้าน แสดงให้เห็นถึงการมีประสพการณ์ในการบริหารจัดการและประสพผลสำเร็จเป็นอย่างดี
8. ประชากรในหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและการมีส่วนร่วมในความสำเร็จ
9. การปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ความร่วมมือกันจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

4. สามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ “สารนิพนธ์” เป็นข้อมูล อ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ณ กองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ณ กองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนเงินล้าน ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ศึกษาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนบ้านทุ่งพนมวัง และใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ที่ได้จากการสำรวจในบ้านทุ่งพนมวัง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบเก็บข้อมูล บร.1 - บร.12 โดยการกำหนดขนาดของตัวอย่างร้อยละ 20 จากจำนวน 218 ครัวเรือน และ ข้อมูลทุติภูมิ (Secondary data) ที่ได้มาจากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากส่วนราชการ และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ

2.2 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งเป็น การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่จะต้องทราบค่าที่แน่นอน หรือการหาค่าที่สามารถออกมาเป็นตัวเลขได้ จะใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความ

คิดเห็น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตารางเป็นสำคัญ และจะใช้ CIPP Model เป็นหลักในการวิเคราะห์

3. ผลการดำเนินการ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ณ บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ได้ผลการประเมินดังต่อไปนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ประชาชนหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านทุ่งพนมวัง ได้รับการจัดสรรมาเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 และมีคณะกรรมการกองทุนบริหารจัดการ 14 คน ผู้ที่ขอกู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการเมื่อในวงเงิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท และใช้หลักทรัพย์และบุคคลค้ำประกันในการทำสัญญาเงินกู้ ในการชำระคืนเงินต้องคืนทั้งต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการทุกคนต้องเข้าประชุมและพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ โดยจะพิจารณาจาก โครงการที่สามารถเป็นไปได้ทางการตลาด และคุ้มค่าต่อการลงทุน ประวัติอาชีพผู้กู้ อุปนิสัย การช่วยเหลือสังคมและความสามารถของผู้กู้ที่จะชำระเงิน ผู้ที่กู้ส่วนใหญ่ก็จะนำไปลงทุนปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งผู้กู้ศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน และขอคำแนะนำ หาข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอสีคิ้ว ตลาดรับซื้อผลผลิต คือ ตลาดสีคิ้ว ตลาดปากช่อง การทำบัญชีของกองทุน สมุดบัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่ม ซึ่งมีมากเกินไปถึงแม้ว่ากรรมการที่รับผิดชอบทำบัญชีคือ เหมัญญิกและเลขากองทุนมีความเข้าใจในการทำบัญชี แต่รูปแบบบัญชียังเข้าใจยากสำหรับชาวบ้านหรือบุคคลที่จะมาทำหน้าที่นี้ต่อในวาระใหม่ และนักศึกษาที่ประจำหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน เรียนรู้ประสบการณ์ชาวบ้าน และส่งเสริมให้กองทุนมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ปัจจุบันกองทุนมีผู้กู้ทั้งหมด 68 คน เป็นเงิน 972,000 บาท งวดแรกได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไป 54 ราย เป็นเงิน 810,000

บาท งวดที่ 2 ปล่อยกู้ไป 9 ราย เป็นเงิน 92,000 บาท และงวดที่ 3 ปล่อยกู้ไป 9 ราย 50,000 บาท และได้ปล่อยกู้ฉุกเฉินไป 4 ราย (ผู้กู้รายเดิม) ปล่อยกู้ไป 20,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้ที่ยื่นกู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะอนุมัติเงินกู้เกือบทุกคน ไม่ผ่านอนุมัติ 1 คน เนื่องจาก คู่สมรสไม่ยินยอม และผู้กู้จะเงินที่ได้ไปขยายกิจการเกษตร ผู้กู้ที่เลี้ยงสัตว์ซื้อสัตว์ที่เลี้ยงเพิ่ม ผู้กู้ที่ทำไร่นำไปลงทุนเช่าพื้นที่ ไถเตรียมแปลงปลูกพืชต่อไป ส่วนผู้ที่กู้ไปค้าขาย นำไปซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่ม

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) โครงการกองทุนหมู่บ้านมี ทำให้บ้านทุ่งพนมวังมีการเรียนรู้ซึ่งกันและโดยมีเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการตลาดมาก กองทุนหมู่บ้านได้จัดสรรให้ชาวบ้านได้กู้ยืมไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่บ้านทุ่งพนมวังทำให้เศรษฐกิจหมู่บ้านดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งบริหารจัดการกองทุนโดยเป็นคนของหมู่บ้านนั่นเอง ซึ่งทำให้กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ได้ผลประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า อาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรคือ ทำไร่นำปล่อยหลัง และเลี้ยงสัตว์ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผลผลิตและราคาผลผลิตทางการเกษตร มีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 ป.6 และ ม.3 มีประสบการณ์และความชำนาญมาก เนื่องจากประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมมาช้านานทรัพย์สินของผู้กู้ที่มีอยู่ก็จะเป็นที่ทำกินซึ่งมีตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป และพื้นที่ที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ซึ่งรวมเป็นเงิน 840,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 10 บาท/ปี และผู้กู้ที่เป็นหนี้รายทุนนอกระบบมี 20 ราย จำนวน 500,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ยประมาณอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท/เดือน

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่าเงินที่กู้ยืม นำไปลงทุนในการทำไร่นำปล่อยหลัง ทำสวนผัก เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ถ้าเงินไม่พอก็ต้องหาเงินจากส่วนอื่นมาช่วยในการดำเนินงาน พื้นที่ทำการส่วนใหญ่จะเป็นของผู้เอง การดำเนินการเพาะปลูกตามชนิดของพืช มีการใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มแร่ธาตุในดิน มีการกำจัดแมลงศัตรูพืช วัชพืชต่างๆ เพื่อให้พืชที่ปลูกได้ผลผลิตที่ดี มีน้ำหนัก เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว การเลี้ยงสัตว์ผู้เลี้ยงจะต้องเอาใจใส่อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ การค้าขายสินค้าอุปโภค - บริโภค และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ต้องสด สะอาด อยู่เสมอ ไม่นำของที่เสียแล้วมาจำหน่ายให้กับลูกค้า และไม่ขายสินค้าในราคาที่แพงจนเกินไป

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้ที่กู้เงินไปลงทุนได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เขียนโครงการกู้ยืมเงินจริง เพราะมีหลักฐานการลงทุน มีผลผลิตที่นำไปขายได้เป็นเงินแล้ว เช่น การทำไร่มันสำหล้ง กำไรที่ได้จากการขายผลผลิต จะได้ 2,000 บาท/ไร่ และ 1 ปี สามารถทำได้ 1 ครั้ง และผู้กู้แต่ละรายทำไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ ผู้กู้ที่เลี้ยงโค กระบือ เลี้ยงประมาณ 8 – 9 เดือนก็สามารถขายได้ กำไรที่ได้ประมาณ 1 เท่าของราคาซื้อขาย ผู้กู้ที่ค้าขาย กำไรที่ขายได้ในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 300 บาท และตอนนี้ยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงิน (ระยะเวลาคืนเงินคือเดือนพฤศจิกายน 2545) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงระยะเวลาคืนเงินแล้ว คาดว่าผู้กู้น่าจะมีเงินชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแก่คณะกรรมการ

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) พบว่า การทำการเกษตร 1 ปี จะทำได้เพียง 1 ครั้ง ผลผลิตที่ได้แต่ละครั้งเมื่อคิดเป็นกำไรจะได้ประมาณ 2,000 บาท/ไร่ กลุ่มค้าขายจะมีรายได้ทุกวัน จะได้กำไรไม่ต่ำกว่า 300 บาท/วัน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ เมื่อผู้กู้มีเงินกู้ยืมไปลงทุน ผู้กู้จึงได้เพิ่มจำนวนพื้นที่การเกษตร จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง และจำนวนสินค้ามากกว่าเดิม เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) พบว่า ผู้กู้เงินไปลงทุนการเกษตรทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเงินออก คาดว่ากิจการของผู้กู้ในอนาคตต้องมีความเข้มแข็งและมั่นคง แต่อย่างไรก็ตาม โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกิดการลงทุนที่ติดต่อสมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านเท่านั้น ไม่ได้ส่งผลให้สมาชิกบางคนที่ไปทำงานต่างจังหวัดกลับคืนสู่ท้องถิ่นเลย เพราะบางคนได้งานที่มั่นคงและมีรายได้มากกว่าการทำเกษตร

อภิปรายผล

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการของบ้านทุ่งพนมวัง หมู่ที่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน พบว่า กองทุนบ้านทุ่งพนมวังมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน สมาชิกกองทุน ให้ความร่วมมือในกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี และผู้กู้ 68 ราย ได้นำไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้นั้น ได้นำไปลงทุนอย่างต่อเนื่อง และมีเงินเหลือเก็บออม มีเงินใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น หน่วยงานราชการของอำเภอ ให้คำแนะนำ ปรีกษาในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน และประสานงานกองทุนหมู่บ้านในระดับตำบลทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการตลาดของสมาชิกโดยรวม นักศึกษากองทุนทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลกองทุนในหมู่บ้าน ประสานงานกองทุนในระดับหมู่บ้าน และส่งเสริมกองทุนการบริหารจัดการกองทุน ดังนั้นจากความร่วมมือของทุกฝ่าย จะส่งผลทำให้กองทุนบ้านทุ่งพนมวังมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน พบว่า

- ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุน ได้แก่ สมาชิกบางคนและกรรมการบางคน ขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกองทุน บทบาท หน้าที่ของตน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำงานเพื่อกองทุน ทำให้เกิดความขัดแย้งในกองทุน ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการที่ยื่นกู้ ไม่มีสถานที่ทำงานกลางของกองทุน ทำให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อมูลกองทุนล่าช้า

- ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานกองทุน ได้แก่ ชาวบ้านมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกและให้ความร่วมมือในกิจกรรมของกองทุนที่จัดขึ้น คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเสียสละ ความรับผิดชอบ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนทำให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างราบ ผู้กู้ส่วนใหญ่ นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการที่ยื่นกู้ ทำให้ผู้กู้สามารถชำระคืนเงินได้ เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญา หน่วยงานราชการช่วยเหลือในด้านข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำ การตลาด เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน จะส่งผลให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

1.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนากองทุน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านทุ่งพนมวัง มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ผู้นำที่มีความยุติธรรม การรวมกลุ่มต่าง ๆ ของสมาชิก การประสานจากภาครัฐ เอกชนและประชาชน ทำให้กองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวังมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและเกิดการพัฒนากองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ “สารนิพนธ์” เป็นข้อมูล อ้างอิงในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไปในอนาคต

2. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

2.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินกิจการทำให้ก่อรายได้และสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ทั้งต้นและดอกทำให้กองทุนเติบโตขึ้น จำนวนผู้กู้ วงเงิน และรายได้ของสมาชิกเพิ่มขึ้น เป็นผลทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นด้วย

2.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) พบว่า สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินกิจการตามโครงการสามารถปลดภาระหนี้สินได้และสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็งกว่าแต่ก่อน

2.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) พบว่า วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่คนในหมู่บ้าน และรับผิดชอบในสังคมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านทุ่งพนมวัง หมู่ 12 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. คณะกรรมการควรมีพบปะกันมากขึ้น หรือจัดประชุมเดือนละครั้งเพื่อทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้เป็นระยะ ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตรวจสอบความก้าวหน้าของกิจการที่ลงทุนไป และผู้กู้รายใดนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการที่ยื่นกู้ เพื่อหาบทลงโทษแก่ผู้กู้นั้น

3. ผู้กู้ที่ลงทุนทำการเกษตร ควรใช้วิธีการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ เพื่อรักษาลิ่งแวดล้อมของชุมชน

4. รัฐบาลควรจัดหาสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วลิสง ข้าว และสินค้าแปรรูปต่าง ๆ เป็นต้น

5. การบันทึกบัญชีของกองทุนไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะมีรูปแบบบัญชีหลายรูปแบบจากหลายสถาบัน

6. เนื่องจากระยะเวลาการศึกษาน้อย จึงไม่สามารถสรุปผลของการบริหารจัดการกองทุนได้อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการวิจัย. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงอุตสาหกรรม,กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2545. นโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs). www.sme.thai.net.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2544 และแนวโน้มปี 2545. www.bot.or.th.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วราพร รัชชศิริ. 2543. การเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านมะเกลือ หมู่ที่6 ตำบลพหองาด อำเภอบางละมุง จังหวัดนครราชสีมา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมพันธ์ เศษะอริก. (31 กรกฎาคม 2545). มติชนรายวัน : 6.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน. : www.nesdb.go.th.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. รายงานผลการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯฉบับที่8 พ.ศ. 2543. www.nesdb.go.th.